

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XXIV. De sinibus, vasis, auriculis, & membranulis cordis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

DE SINIBVS, VASIS,
Auriculæ, & membranulis cordis.

CAPVT XXIV.

Sinus
duo.

Rorò duas cor cavitates habet, duos specus, sinus, thalamosque; superficie interna inæquali & plurimis quasi punctulis inculpta; dextrum & sinistrum; illum ampliorem, hunc angustiorem. Dextro namque à vena Caua suscipitur sanguis, quo tum nutrantur pulmones (tenuis enim illorum substantia tenui sanguine sustentatur) tum vitalis spiritus generetur. Itaque maiorem illum, quàm sinistrum, quo genitus suscipitur spiritus, esse oportuit. Quippè pulmonibus, quoque alimentum debuit suppeditare. Sed tenuiore dextere, triplo crassiore sinister pariete cingitur: tum quòd ut spiritus tenuior est & calidior, quàm sanguis; ita maiori custodia crassiorique propugnaculo fuit contentus: tum ut siue dextri amplitudo sinistri crassitudine, siue sanguinis dextro sinu contenti crassitudo & pòdus alterius lateris mole còpensarentur; sicq. cor in æquilibrio esset. Sinister dextro præstare creditur: quòd & calidior sit & præcipua caloris sedes, & spiritum contineat meliorem sanguine & principium sit pulsus & vitæ in toto corpore.

Septimum
medium.

Sinus autem hosce duos interiectus separat paries, quem septum medium vulgus appellat. Crassum illud quidem & reliquæ cordis substantiæ per simile: sed tamen quòd haud magno labore tenuissimum & calidissimum peruadat spiritus; qui mox in cerebro temperatus magnoperèque refrigeratus densiorem ac solidiorem neruorum substantiam per corpus vniuersum percurrat. Est etiam septum plurimis vbique poris foraminulivè peruium. Pulchre hanc rem explicauit Galenus in 3. libro de naturalibus facultatibus c. 15. ex dextro, inquit, eius sinu in sinistrum trahitur, quòd tenuissimum est: habente scilicet in se eorù interposito septo foramina quadã, in quæ præaltè descendere obit licet, velut in profunditates quasdam: quæ ex latissimo ore magis magisque semper in angustum procedant. Ipsos tamen earum fines vltimos propter paruitatem: tum quòd in animaliam mortuo omnia sint perfrigerata ac densata, contueri non licet.

De tertio
sinu.

Porò inter hos duos sinus medium tertium adiecit Aristoteles in cap. 17. lib. 1. de historia, & cap. 3. lib. 3. Quam sententiam de magnis animalibus interpretari visus est in 3. libro de partibus cap. 4. Aut quòd fortasse difficilem nimis transitum spiritus per tam crassum corpus iudicaret. Aut omnino spiritum volens in medio illo sinu tenuari magis ac perfici antequàm ad sinistrum veniat. Aristotelem secutus est Plinius in lib. 11. cap. 37. Acute scilicet excogitata sententia probabilique ratione conclusa. Sed quæ ex dissectionibus comprobanda sit in quibus diligentissimum & curiosissimum fuisse Philosophum constat. Nec leuiter tamen fuit à Galeno reprehensus in libro de venarum arteteriarumque dissectione cap. 9. & libro 7. de anatom. admin. cap. 10. & lib. 6. de vsu partium cap. 9. dextri sinus particulam esse asserente id; quòd tertium Philoſophus appellauit sinum.

A In eo verò consentiunt, vt in grandiorum animalium corde cartilagineum os quoddam in superiori agnoscant sede. Non solum enim ita Galenus tradidit in 7. commemorato libro & lib. 6. de vsupartium cap. 19. Verum & Aristoteles in 2. de historia cap. 15. & 3. de partib. cap. 4. & 5. de ortu cap. 7. Quòd tum ad cordis firmitatem & stabilitamentum pertineat: tum vt illi adnitantur vasa, quæ inde oriuntur, membranæque vasorum orificijs adnate. Quòdque in magnis animalibus est hoc os, id ipsum in paucis corpus fuerit ex cartilagine neruòque constatum.

Cartilagineum os.

Quatuor autem ex corde prodeunt vasa, vtrinque bina; ex superiori scilicet cordis parte, quam basim diximus. Ex dextro latere vena Caua deorsum & sursum protensa, ex iecore adducens sanguinem & ad superiora transmittens omnia: venaque arterialis ad pulmones progrediens, sanguinemque ex eo cordis sinu nutriendis pulmonibus deferens. Vena dicitur, quòd vsum habet venæ, deferre sanguinem: arterialis autem, quòd substantia & structura constat arteriæ; densa inquam & crassa tunica, quòd tenuiorem & calidiorem contentura esset sanguinem. Ex sinistro autem arteria, magna aorta spiritum in vniuersum effundens corpus: & arteria venalis tum fumidos vapores, tum aliquid spiritus in pulmones transmittens. **C** Arteriæque vocatur, quòd arteriæ fungatur officio, venalis verò, quòd venæ substantiam ac texturam habeat. Singula hæc vasa singulos obtinent aditus ad sui lateris sinum: sed opposito ferè ordine. Nã ex dextro regione altissima prope septum arterialis erumpit vena, ex inferiori Caua: contrà ex sinistro elatissima magna arteria, ex inferiori arteria venalis. Quòd non sine causa factum est: sed vt idem esset crassiorù idemq. tenuiorù vasorù principiu: crassiorù supra cordis regio, tenuiorù inferior. Neque verum est illud, quòd in 6. de vsupartium libro asseruit Galenus, magnæ arteriæ orificiù cæterorum omnium vasorum orificijs amplius esse. Dissecantes namque manifestè sermimus multò maius & verò etiam duplo venæ Cauæ orificiù existere.

Vasè
quatuor.

Verum circà hæc vasorù ostia duo summa cum admiratione conspicimus; exterius vnum, alterum interiùs. Exterius duæ sunt appendices carneæ ac membranæ nerueæque, nigriores paulo, quàm cordis caro sit: quæ non ab vsu, sed à situ & figura vocantur auriculæ, vtrinque vna; altera venæ Cauæ, altera venæ arteriæ incumbit. Hæc minor, illa maior: quippè venarum, quibus incumbunt, ostia ita diuersa sunt. In cordis compressione turgent, sanguine spiritùque repleta: in dilatactione concidunt quali rugosæ. Quòd autem non crassioribus arterijs, magne & venali; sed tenuioribus venis, Cauæ & arteriæ appositæ fuerint; certum est illarum vsus argumentum. Appositas nimirum fuisse ad tenuiorum atque imbecilliorum vasorum robur; ne perenni cordis motu periclitarentur aut disrumperentur orificia: crassioribus ac firmioribus arteriarum orificijs nullum imminere periculum. Alios scio ab alijs vsus doceri: sed parum omnino probabiles.

Cardia
auriculæ.

Interius potro singulis vasorum quatuor orificijs neruæ membranæ aliquot adnascuntur. Hæc vndecim prorsus numerantur. Tres ad orificium venæ Cauæ, foris intro pertinentes, foris aperte intus clausæ; quas *νεφραγμια*, id est, trifurcas aut tricuspides

tricuspidales appellant, quod triangulari cuspidi similes sunt. Totidem ad arterialem venam, intus foras spectantes, intus aperta foris clausa; at non communi affixa circulo, sed separatum, ac propter semicirculi aut literæ græcæ Σ figuram *σπυροειδής* dicta. Tres item ad arteriam magnam & modo & nomine similes. Ac demum duæ ad venalem arteriam foris intus spectantes; quarum figura nunquam fuit satis cognita. Membranulas hæc medici & anatomici propterea portas, valvulas, ostiolavè appellant; quod eorum vsum esse arbitrentur vasorum officia claudere, nè quod intromissum fuerit in cor, per eadem refluat vasa; aut quod è corde effusum, in illud ipsum redeat. Itaque dilatato corde omnes illas aiunt extendi, trifurcâque multas rimas facere, & sigmoidas vasorum suorum officia claudere. Contrâ compresso contrahi omnes, atque trifurcarum rimas claudi, sigmoidâque corrugatas efficere fissuras, per quas egreditur sanguis. Hæc illi ratiocinantur.

At mihi quidem certè nunquam persuadebunt: nec adducar, ut credam tam insipienter operari naturam, ut ibi adhibeat instrumenta, ubi nulla sit eorum necessitas. Egressus sanguinis ex dextro sinu timendus non est: tum quod alius semper atque alius ex Caua accedit vena, qui egressum illius prohibeat: tum quod non mouetur sanguis, nisi attractus à membris, quæ alimento indigent: atrahitur autem, non is qui corde, sed qui vena Caua, quæ alimenti & sanguinis distribuendi, instrumentum est continetur. Hæc enim tota semper est sanguine plena; qui & atrahatur à membris & attractum aut egressum eius, qui est in corde, impediatur. Neque magis verendum fuerit, nè spiritus ex sinistro sinu egressus ad illum remeet. Quid enim est, quod illum ad cor repellat cogatque redire? Neque spiritus aliam ob causam prodiit ex corde atque per venas funditur: nisi quia, compresso corde pellitur. Cum igitur pellatur semper, nec repellatur ab ullo, quid reditum vereamur? Immo verò si vera esset Medicorum sententia: non parùm ab illis valvulis ostium claudentibus retardaretur illius diffusio spiritus, qui corpori vniuerso in primis est necessarius. Præterea ut spiritus ille tenuissimus est iamque septi medij crassitudinem ac duritiem superauit; sic facilius multò tentes illas valvulas pluribusque rimis distinctas superaret, si ad suum principium remeare tentaret. Et sanguis, quem arterialis vena ad pulmonum nutritionem transmittit, sanè ad cor, etiam si maximè vellet, remeare non posset: fugunt enim trahuntque pulmones: & tamen adiunt ad illius venæ officium valvulæ. Denique ut cordis compressio aperit officia contentumque humorem effundit, ita dilatatio aperta officia claudit, reditumque si opus esset, melius multò, quam illæ valvule prohiberet. Nò igitur valvulas, portas, ostiavè dixero membranas illas esse; Verùm tum ad inuandum cordis motum simul cum carneis fibris (neruæ namque sunt: tum ad firmitatem appositas: tum officiorum, quam) ob causam imbecillioribus vasis non simplices hæc additæ sunt membranae, sed membranae integer appositus est circulus, qui velut corona pulchrè incumbens officium roboraret, atque ex eo ceteri radijs, pendent membranulæ. Tum totus cordis; ne perenni motu pateretur nimium ac dissolueretur. Perpetuò siquidem dilatatum suscipit sanguinem à vena

A Caua & per arteriam venalem admittit inspiratum aërem, quo refrigeretur. Compressum autem effundit spiritum per arteriam magnam, aëremque ac fumidos halitus per arteriam venalem repellit.

Itaque partim Aristotelis, partim Medicorum sententiam probamus. Aristoteli assentimur; dum eas membranas propter motum appositas fuisse voluit: non item, dum eas neruorum principia esse credit. Neque enim is motus indiget neruis, quem idem ipse Philosophus naturalem, non animalem ac voluntarium esse cognouit. Medicis autem dum non neruos, sed membranas esse voluit: non autem, dum officiorum valvulas aut portas esse adiiciunt.

DE ASPERA ARTERIA.

CAPVT XXV.

Ordi pulmones incumbunt omni ex parte amplectuntur: nec aliud, quam illius refrigerationem spectant. Propterea namque pisces qui branchijs refrigerantur, pulmones non habent: neque hi nisi calidioribus animalibus insunt; quæ nimirum aëre suscepto atque ad pulmones cordi circumfusus deducto ac reducto, inspirato & respirato refrigerantur, ut interior ille focus conseruetur. Itaque duo sunt huic actioni instrumenta dicata. Alterum deducit aërem ac reducit. Alterum suscipit ac reddit. Deducit ac reducit aspera arteria, suscipiunt & reddunt pulmones. Aspera igitur arteria instar est fistulæ & canalis, quo aëre ore naribusque susceptus ad pulmones transmittatur indeque deducatur. *Armetus* absolute in 7. epidem. appellauit Hippocrates: sed Galenus & posteri *αργαλειος* id est, alperam addiderunt. Arteria dicitur, non substantia, sed vsus; ut & venalis arteria. Non enim arteriarum substantia constat: sed cartilaginea tota est, tum ut aëri semper pateat; tum ut est in 3. libro de partibus cap. 3. quia non solum est spirandi causa, sed etiam vocis: quod autem sonat, læue ac solidum esse oportet. Non est tamen vna & simplex cartilago, sed pluribus orbibus seu anulis cartilagineis admirabili arte industriâque nature copulatis constat: quo tum robustior ac patentior esset, tum aptissimum formandæ vocis instrumentum, quippe inter durum & molle mediam quasi naturam habet cartilago. At nec integri orbis sunt, sed semioribus paulo maiores; posteriorique parte, qua oesophago incumbit arteria, intermissa cartilagineis duritie, mollior ac cedens membrana substantia accedit: ut & benignus oesophagi contactus sit, sique dum ingeritur durior cibus cedente arteria turgere atque attolli possit: præsertim, cum ex illa parte nullum arteriæ periculum maius immineret. Membraneis item vinculis orbis anulivè vicissim iunguntur. Quare, tum ob inæqualitatem, tum ob cartilagineique asperitatem dicta est aspera; cum læues planè sint arteriæ cætera.

Et in mutis quidem, quæ ad respirationem solam, non ad loquutionem hoc vsura erant instrumento, satis fuerunt membranae simplices: at in vocali homine tenuissimi quoque facti sunt musculi similes ferè intercostalibus seseque intersecantes, quibus tum contraheretur tum dilaretur, tum

Artem
vsum.Cum as
pera ar
teria dis
catur.Substan
tia.Arteria
musculi.